

Chapter 2: Commentary

Rozdział 2. Komentarze

Aleksandra Gawlikowska-Fyk

2.1. Just Energy Transition in Poland: where we stand

First of all, I would like to congratulate the report titled *Energy policy and the labour market* (Chmiel et al. 2023). The report comes at a time when we are still at the beginning of the energy transition process in Poland. Although already initiated earlier in certain regions, including the eastern Wielkopolska region selected by the study's authors, in others the catalyst was firstly the concept of a just transition – understood as European Commission support for changes in coal regions – and later the Just Transition Fund (JTF) established for its implementation.¹

When I look at the findings of the said report, what strikes me above all is that not everywhere has this process been planned for the long term. This is, of course, a very important conclusion, that the energy transition is not a matter of two or three years, not even a decade. It is a multi-year conceptual process of phasing out operations and looking for new options for diversifying a region's economic structure. And if we are also to consider the reclamation of post-mining areas, such as lignite open pits, then we are talking about activities spanning several decades. We will be observing the transformation of the coal regions throughout this century. Such is the realistic horizon.

Power generation is what we deal with at Forum Energii [lit. Energy Forum], so it is obvious that we are involved in activities furthering the transition in collaboration with the regions, and that we are supporting some of them in the creation of so-called Territorial Just Transi-

1 The Just Transition Fund is one of the European Union's key tools for supporting regions in their transition towards climate neutrality by the year 2050. As such, it was established by Regulation (EU) 2021/1056 of the European Parliament and of the Council of 24 June 2021 (editor's note).

Aleksandra Gawlikowska-Fyk

2.1. Sprawiedliwa Transformacja Energetyczna w Polsce: w jakim punkcie jesteśmy

Przede wszystkim chciałabym pogratulować raportu pt. *Energy policy and the labour market* (Chmiel et al. 2023). Raport pojawia się w sytuacji, kiedy w Polsce jesteśmy jeszcze na początku procesu transformacji energetycznej. Wprowadzie już wcześniej został on rozpoczęty w niektórych regionach, w tym w wybranej przez autorów badania Wielkopolsce Wschodniej, ale w części regionów katalizatorem była najpierw koncepcja sprawiedliwej transformacji – rozumiana jako wsparcie zmian w regionach węglowych z poziomu Komisji Europejskiej – a później utworzony dla jej realizacji Funduszu na rzecz Sprawiedliwej Transformacji (FSP).¹

Jeśli patrzę na wyniki badań zawarte w Raporcie, przede wszystkim uderza fakt, że nie wszędzie ten proces był zaplanowany w długoterminowy sposób. Oczywiście to jest bardzo ważny wniosek, że transformacja energetyczna to nie jest kwestia dwóch, trzech lat, nawet nie dekady. Jest to wieloletni proces koncepcyjny, w którym zamyka się działalność i szukania nowych opcji dla dywersyfikacji struktury gospodarczej regionu. A jeśli myślimy także o rekultywacji terenów pokopalnianych, takich jak w odkrywkach węgla brunatnego, to są to działania na kilkadziesiąt lat. Transformację regionów węglowych będziemy obserwować w całym obecnym stuleciu. Taki jest jej realny horyzont.

W Forum Energii zajmujemy się energetyką, więc oczywiste jest nasze włączenie się w działalność na rzecz transformacji, we współpracy z regionami i wspieranie

1 Fundusz na rzecz Sprawiedliwej Transformacji jest jednym z kluczowych narzędzi Unii Europejskiej służących wspieraniu regionów w procesie transformacji w kierunku neutralności klimatycznej do 2050 r. Jako taki ustanowiony został na mocy Rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2021/1056 z dnia 24 czerwca 2021 r. (przyp. red.).

tion Plans (JTTPs). These are essential for gaining access to the Just Transition Fund. It very quickly became apparent in our work with the regions that this transformation reaches far beyond power generation, and actually very much concerns people. The report focuses precisely on this aspect, among others, showing how the transition will affect the labour market and that this process needs to be well planned.

What are the differences and similarities between the different territorial just transition plans? One similarity is that the processes of the just transition are comprehensive, which you can see when you study the different plans. They have to take into account jobs, the region's future in terms of power generation, and the entire area of energy transition. Planning for the transformation as well as for a good future for the population requires a combination of competencies in very many different fields.

In contrast, there is significant difference in how the transition is planned from one country to another. When observing the process in our country, I think that in Poland – in contrast to Germany, for example – you do not see the process being guided from the top down. This is evident in the example of Eastern Wielkopolska, which, as we all know, is after all a frontrunner in Poland when it comes to planning the just transition.

The absence of a national transformation strategy is a major problem, particularly for regions that are important centres of electricity generation. This can be seen in such places as the Konin Coalfield, but it is also evident in Bełchatów and throughout Silesia. It is difficult to plan the transition from a purely regional level. I believe this is a very important observation, and for example the Coal Commission operating in Germany, which is mentioned in the said report, was already an important element early on in the planning of this process.

When thinking about change in the existing structure, and the departure from activities typical of coal-based regions or, more broadly, regions that are emitters of greenhouse gases (after all, it won't just be coal in the future), I wonder what kind of future lies ahead of us. And unfortunately there is as yet no action on a suf-

części z nich w tworzenie tzw. terytorialnych planów sprawiedliwej transformacji (TPST). Są one niezbędne, by uzyskać dostęp do Funduszu na rzecz Sprawiedliwej Transformacji. Bardzo szybko w naszych pracach z regionami okazało się, że ta transformacja wykracza znacznie poza energetykę i tak naprawdę dotyczy w bardzo dużym stopniu ludzi. Raport skupia się między innymi właśnie na tym aspekcie, pokazując, w jaki sposób będzie dotykał rynku pracy i że trzeba ten proces dobrze zaplanować.

Jakie są różnice i podobieństwa między poszczególnymi terytorialnymi planami sprawiedliwej transformacji? Podobieństwem jest to, że procesy sprawiedliwej transformacji są kompleksowe, i to widać gdy się studiuje poszczególne plany. Trzeba uwzględnić miejsca pracy, przyszłość energetyczną regionu, cały obszar transformacji energetycznej. Planowanie transformacji, ale i dobrej przyszłości dla ludzi wymaga połączenia kompetencji z bardzo wielu w różnych obszarów.

Natomiast istotną różnicą jest to, że planowanie transformacji w różnych krajach odbywa się w odmienny sposób. Obserwując nasz krajowy proces, myślę, że w Polsce, w przeciwieństwie na przykład do Niemiec, nie widać, by proces ten był sterowany odgórnie. To widać na przykładzie Wielkopolski Wschodniej, która, jak wszyscy wiemy, w Polsce jest jednak prymusem jeśli chodzi o planowanie sprawiedliwej transformacji.

Brak krajowej strategii transformacji jest dużym problemem, szczególnie dla regionów, które są ważnymi centrami produkcji energii elektrycznej. To widać, między innymi w przypadku Zagłębia Konińskiego, ale to jest także widoczne w Bełchatowie i na całym Śląsku. Trudno zaplanować transformację z poziomu tylko i wyłącznie regionalnego. Myślę, że to jest bardzo ważna obserwacja i np. Komisja Węglowa działająca w Niemczech, o której wspominają twórcy Raportu, była istotnym elementem planowania tego procesu już wcześniej.

Myśląc o zmianie dotychczasowej struktury i odejściu od działalności typowej dla regionów węglowych czy szerzej, regionów, które są emitentami gazów cieplarnianych (bo przecież w przyszłości to nie będzie tylko węgiel), zastanawiam się, jaka czeka nas przyszłość. I niestety nie ma jeszcze działań na wystarczającą skalę. Regiony, które są jeszcze przed transformacją, bo takie

ficient scale. Regions that still have the transition ahead of them, as we also have such regions, should keep a close eye on the planning stage in the regions where the transition is starting, and monitor the first steps being taken towards the transition. They need to not only observe how the capacity of the local administration can be built up to plan and lead this process, but also to think about diversifying the economy, deal with the labour market, and come up with ideas for post-coal regions. Another observation I have (although I don't know whether the representatives of the regions in transition will agree with me here) is that, especially in the case of lignite regions, it will be difficult to think about replacing the current dominant economic activity with something on an equally large scale creating high-paying, quality jobs. The examples of the regions identified in the report show that there has to be a comprehensive idea. You hear quite often that it would be good to have a single investor who would provide jobs for several thousand employees, but that is not going to happen. And because of that, all efforts towards creating economic and social infrastructure furthering the diversification of activity into a variety of directions will be particularly important.

I think it was a good choice to address lignite regions in the report, because they are the regions with a concentration of both mining and electricity generation. They are difficult places, where at some point the change will be very abrupt. Indeed, when we look at last year (2022) alone, and the increased energy production from the country's lignite-fired power plants, we may well get the impression that little will change in these regions over the coming two or three years. Yet it is clear that, due to the depletion of the coal reserves and the changes in the energy market, the negative effects on the power generation activities will be very noticeable and dynamic. Activities that have to cover the costs of running mines and power plants will be very high-cost, and therefore the changes will unfortunately be drastic. Eastern Wielkopolska is already an example. Bełchatów will be the next, and finally there will be the Turoszów Coalfield.

Once again, I would like to congratulate the authors of the report; this is a very important and necessary moment to show how to plan for the transition, how broad

również mamy, powinny zarówno uważnie przyglądać się etapowi planowania w zaczynających ją regionach, jak i śledzić pierwsze kroki stawiane w kierunku transformacji. Trzeba obserwować nie tylko to, w jaki sposób można budować zdolność administracji samorządowej do zaplanowania i prowadzenia tego procesu, ale także myśleć o dywersyfikacji działalności gospodarczej, zajmować się rynkiem pracy, i wypracowywać pomysły na regiony powęglowe. Moja obserwacja jest też taka (nie wiem, czy przedstawiciele regionów przechodzących transformację się ze mną zgodzą), że, szczególnie w przypadku regionów węgla brunatnego, trudno będzie myśleć o zastąpieniu obecnej dominującej działalności czymś na równie dużą skalę i tworzeniu wysokopłatnych, dobrych jakościowo miejsc pracy. Przykłady wskazanych w raporcie regionów pokazują, że potrzebny jest kompleksowy pomysł. Dość często można się spotkać z przekonaniem, że dobrze byłoby mieć jednego inwestora, który zapewni miejsca pracy dla kilku tysięcy pracowników, ale tak się nie stanie. Dlatego wszelkie działania na rzecz stworzenia infrastruktury gospodarczej i społecznej, tak by dywersyfikować działalność w różnych kierunkach, będą tutaj szczególnie istotne.

Myślę, że zajęcie się w Raporcie regionami węgla brunatnego jest dobrym wyborem, ponieważ to są regiony, w których koncentruje się wydobywanie i jednocześnie produkcja energii elektrycznej. To trudne miejsca, w których zmiana będzie w pewnym momencie bardzo gwałtowna. Rzeczywiście, gdy patrzemy tylko na ubiegły (2022) rok i zwiększoną produkcję energii z krajowych elektrowni opalanych węglem brunatnym, to możemy odnieść wrażenie, że niewiele się w tych regionach zmieni w nadchodzących dwóch, trzech latach. Jednak jasne jest, że ze względu na wyczerpywanie się rezerwy węgla i zmiany na rynku energii, negatywne efekty dla działalności energetycznej będą bardzo odczuwalne i dynamiczne. Działalność, która musi pokrywać koszty funkcjonowania kopalni i elektrowni będzie bardzo wysokokosztowa, więc zmiany niestety będą gwałtowne. Przykładem już jest Wielkopolska Wschodnia, kolejny będzie Bełchatów, a na koniec Zagłębie Turoszowskie.

Jeszcze raz chciałabym pogratulować autorom Raportu – to jest bardzo ważny i potrzebny moment, by pokazać, jak planować transformację, jak szeroki i wielowymiarowy jest to problem, jak gromadzić finansowanie,

and multidimensional the issue is, how to raise funding, and how to think about the labour market. It is worth learning from our own mistakes and those of others. We are not observing the process simply to catch up with those in the lead, but also to avoid making the same mistakes, so as to plan some processes better in order to interact better with the local community. Showing certain shortcomings and problems encountered on the path to transition is a much-needed exercise. This is what regions learn from – not only by striving to catch up with someone who is already more advanced, who is doing better, but also by taking advantage of these lessons. We still have regions in Poland that have not undertaken the transition, or are at the beginning of it, which makes this all the more important. I believe we need to continue to observe this process.

jak myśleć o rynku pracy. Warto uczyć się na błędach własnych i na błędach innych. Nie obserwujemy tego procesu tylko po to, żeby gonić prymusów, ale też po to, by nie popełniać tych samych błędów – by niektóre procesy lepiej zaplanować, by lepiej współdziałać ze społecznością lokalną. Pokazanie pewnych mankamentów i problemów na drodze do transformacji jest bardzo potrzebnym ćwiczeniem. Na tym się regiony uczą – nie tylko dążąc do dorównania komuś, kto już jest bardziej zaawansowany, kto robi to lepiej, ale także korzystając z tych lekcji. Mamy w Polsce jeszcze regiony, które nie podjęły transformacji, bądź są na jej początku, dlatego jest to tym istotniejsze. Myślę, że trzeba dalej obserwować ten proces.

References / Bibliografia

Chmiel O., Jeck T., Kulesa A., Marcinkowska I., Milewicz W. (2023). *Energy policy and the labour market*, The European Economic and Social Committee (EESC), online: http://case-research.eu/files/?id_plik=7655 http://case-research.eu/files/?id_plik=7655